

3. Rozhodování

Rozhodování v EU

- **místní úroveň**
  - **Kravaře**
- **regionální úroveň**
  - **Moravskoslezský kraj**
- **národní úroveň**
  - **Česká Republika**
- **supranacionální úroveň**
  - **Evropská Unie**

Alokace úkolů: kompetence

- **národní kompetence**
  - státy rozhodují nezávisle na EU
- **sdílené kompetence**
  - EU rozhoduje v součinnosti se státy
  - II. a III. pilíř EU
- **výhradní kompetence Společenství**
  - EU rozhoduje nezávisle na státech
  - I. pilíř EU

Subsidiarita

- rozhodnutí co nejbliže lidem
- EU má rozhodovat pouze o věcech, kde nelze učinit efektivně rozhodnutí na nižším stupni veřejné správy

Fiskální federalismus

- jak nejlépe alokovat kompetence mezi jednotlivé úrovně veřejné správy
- pro a proti rozhodování na centrální úrovni
  - diverzifikace a lokální informační výhody (proti)
  - úspory z rozsahu (pro)
  - spillover efekt (pro)
  - demokratický volební proces (proti)
  - jurisdikční konkurence (proti)

Diverzifikace a lokální info výhody

- lidé různých národů mají různé preference
- centrální rozhodování neodráží preference
- centrální rozhodování znamená kompromis

⇒ upřednostnění decentralizovaného rozhodování

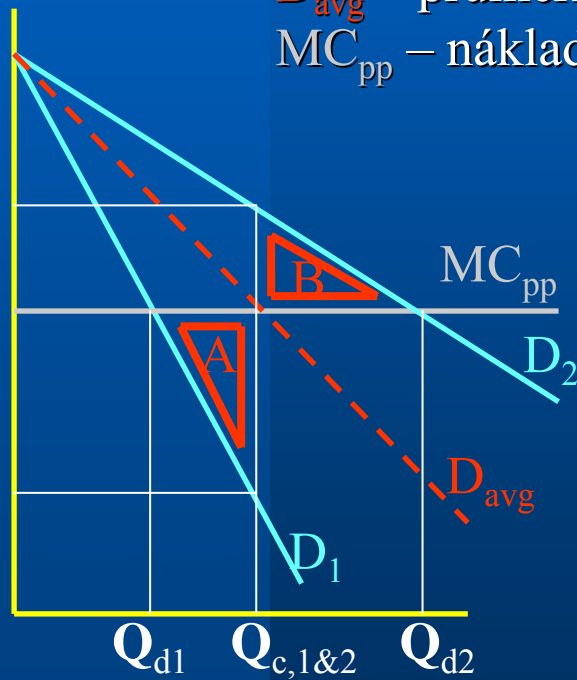
Diverzifikace a lokální info výhody

D_1 – D v regionu s dostatečnou kapacitou veřejné dopravy

D_2 – D v regionu s nedostatečnou kapacitou veřejné dopravy

D_{avg} – průměrná D centralizované oblasti

MC_{pp} – náklady veřejné dopravy na osobu (daně)

Decentr.: Q_{d1} ($MC=D_1$), Q_{d2} ($MC=D_2$)

Centr.: $Q_{c,1\&2}$ ($MC = D_{avg}$)

$\Rightarrow$ ztráta A ($D_1 < MC$) pro region 1

$\Rightarrow$ ztráta B ($D_2 > MC$) pro region 2

Úspory z rozsahu

- při poskytování služby ve větším měřítku, dochází k poklesu nákladů na jednotku

⇒ upřednostnění centralizovaného rozhodování

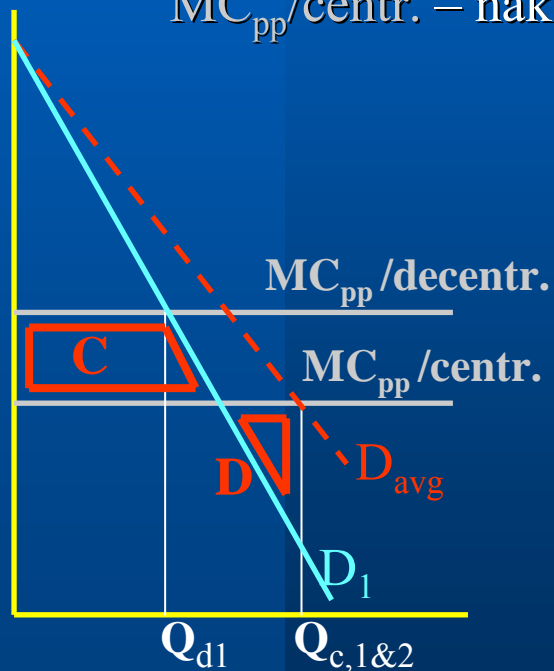
Úspory z rozsahu

D_1 – lokální poptávka v regionu

D_{avg} – průměrná poptávka centralizované oblasti

$MC_{pp}/decentr.$ – náklady, pokud se služba poskytuje decentralizovaně

$MC_{pp}/centr.$ – náklady, pokud se služba poskytuje centralizovaně

Centr.:

$Q_{c,1\&2}$ ($MC_{pp}/centr. = D_{avg}$)

⇒ ztráta D ($D_1 < MC$), diverzifikace

⇒ zisk C ($MC_{decentr.} > MC_{centr.}$), úspory z rozsahu

Spillover efekt

- **pozitivní efekt přelévání (spillover)**
  - zisk ze zavedení pravidla v jedné decentr. oblasti je zisk i pro jiné oblasti
  - např. větší příspěvek na armádu
- **negativní efekt přelévání**
  - zisk ze zavedení pravidla v jedné decentr. oblasti je ztráta pro jiné oblasti
  - např. snížení DPH

⇒ **upřednostnění centralizovaného rozhodování**

Demokracie - kontrolní mechanismus

- chyby místních politiků jsou voliči lépe analyzovány než u centrálních politiků
- místní politici se mohou méně zpronevřit svým slibům
- demokratický princip: neosvědčíš-li se, nejsi zvolen; je silnější na decentrální úrovni

⇒ upřednostnění decentralizovaného rozhodování

Jurisdikční konkurence

- pokud není volič spokojen s vládou, může odejít (možnost exitu) na území jiné vlády
- možnosti odchodů za jinou vládou jsou větší u místních vlád
- ochota odejít za jinou vládou je větší, když se jedná o odchod v rámci jednoho celku

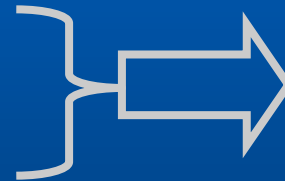
⇒ upřednostnění decentralizovaného rozhodování

Praktická aplikace na EU – I.pilíř

- úspory z rozsahu
  - CAP

- odstranění spillover efektů

- importní cla
- vládní dotace
- daňové výjimky

zvýhodnění jedné firmy =
znevýhodnění jiné

- rozdíly v preferencích nevýznamné

⇒ centralizované (harmonizované) rozhodování

Praktická aplikace na EU – II.pilíř

- **úspory z rozsahu**
  - **společná armáda**
- **rozdíly v preferencích významné**
  - **společná armáda (zapojování UK do mezinárodních konfliktů x Švédsko řeší jen vnitřní záležitosti)**

⇒ **koordinované rozhodování**

Praktická aplikace na EU – III.pilíř

- **úspory z rozsahu**
  - **společná policie**
- **významná národní specifika**
  - **justice (kontinentální právo např. v Německu x anglosaské právo v UK)**

⇒ **koordinované rozhodování**

Aplikace na EU – národní politiky

- významné rozdíly v preferencích

- sociální politika

harmonizace = velké ztráty
užitků

- velké informační náklady

- politika trhu práce (pracovní trh v UK x SRN)

- znemožnění exitu

- přímé daně

harmonizace = nemožnost
přesunu za nižšími daň. náklady

⇒ národní (neharmonizované) rozhodování

Ekonomický pohled na rozhodování

- **efektivní rozhodování**
  - řešení má schopnost projít schvalováním
  - řešení se změní v realitu
- **kvantifikování efektivity**
  - pravděpodobnost vytvoření souhlasných resp. nesouhlasných koalic

Efektivita při QMV hlasování

	EU 6	EU 9	EU 10	EU 12	EU 15	EU 27
QMV: historie (%)	21,9	14,7	13,7	9,8	7,8	
QMV: bez reformy (%)					7,8	2,5
OMV: podle Nice (%)					8,2	2,1

Distribuce síly mezi zeměmi

- síla je schopnost jednoho státu ovlivnit rozhodnutí EU
- obecně větší sílu mají země s větším počtem hlasů
- díky metodě back scratching i malé státy mohou disponovat velkou silou
- důležité nejsou jenom hlasy, ale i metoda schvalování

Metoda back scratching (horse trading)

- směnný obchod s rozhodnutími mezi zeměmi
- země ustoupí v otázce pro ni minoritní (pro druhý stát majoritní)
  - druhá země obdrží „dárek“ např. vyšší kvóty na mléko
- země očekává ustoupení druhého státu v otázce pro ni majoritní (pro druhou zemi minoritní)
  - první země obdrží „dárek“ např. zahrnutí sobů do CAP

Dvě extrémní teorie rozpočtu

- rozpočet je souhrn dávků (back scratching je používanou metodou)

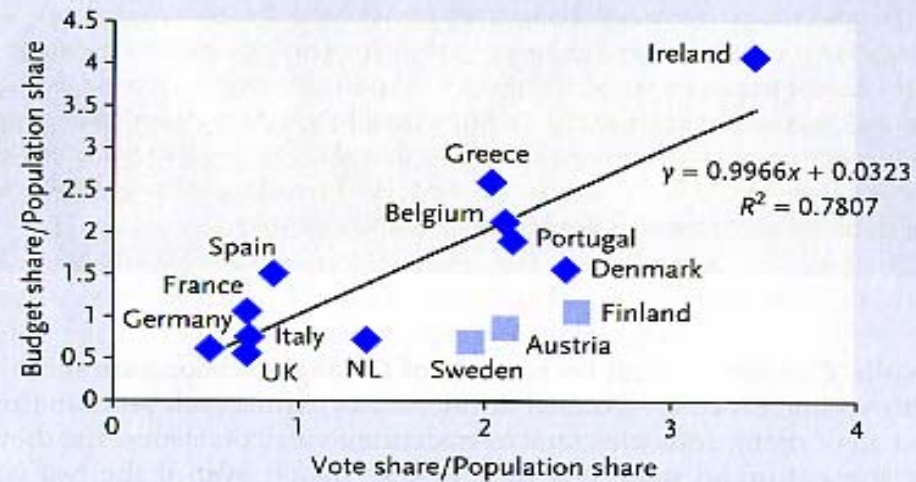
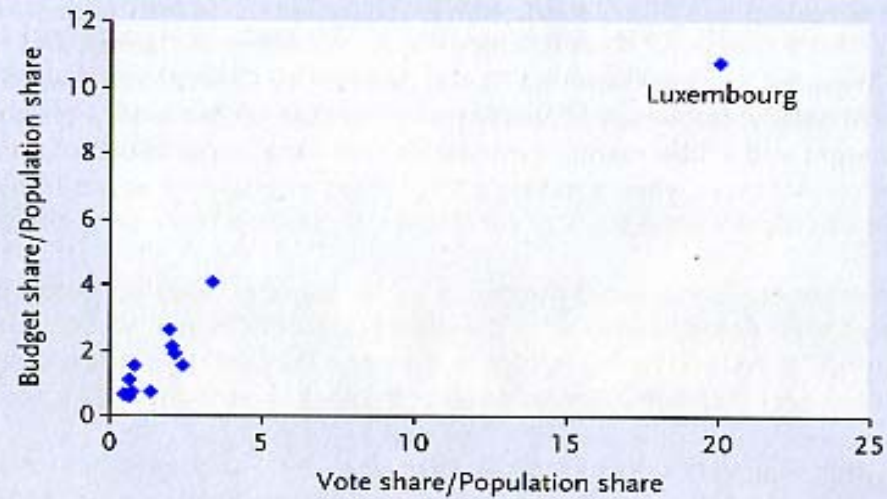
X

- rozpočet je prostředek dokonalé alokace zdrojů potřebným (back scratching se nepoužívá)

Teorie rozpočtu x empirická data

- existuje pozitivní korelace mezi silou a příjmem (měřeno na osobu), tzn. metoda back scratching se používá
- Lucembursko je ve zcela jiném postavení než ostatní země
- nové země se ještě nenaučily back scratching používat

Empirická data – korelace

SOURCE: Adapted from Baldwin (1994) Fig. 7.2 using European Commission total allocated expenditure data (averaged over 1995 to 2000 to smooth out annual fluctuations).

Důležitost způsobu schvalování

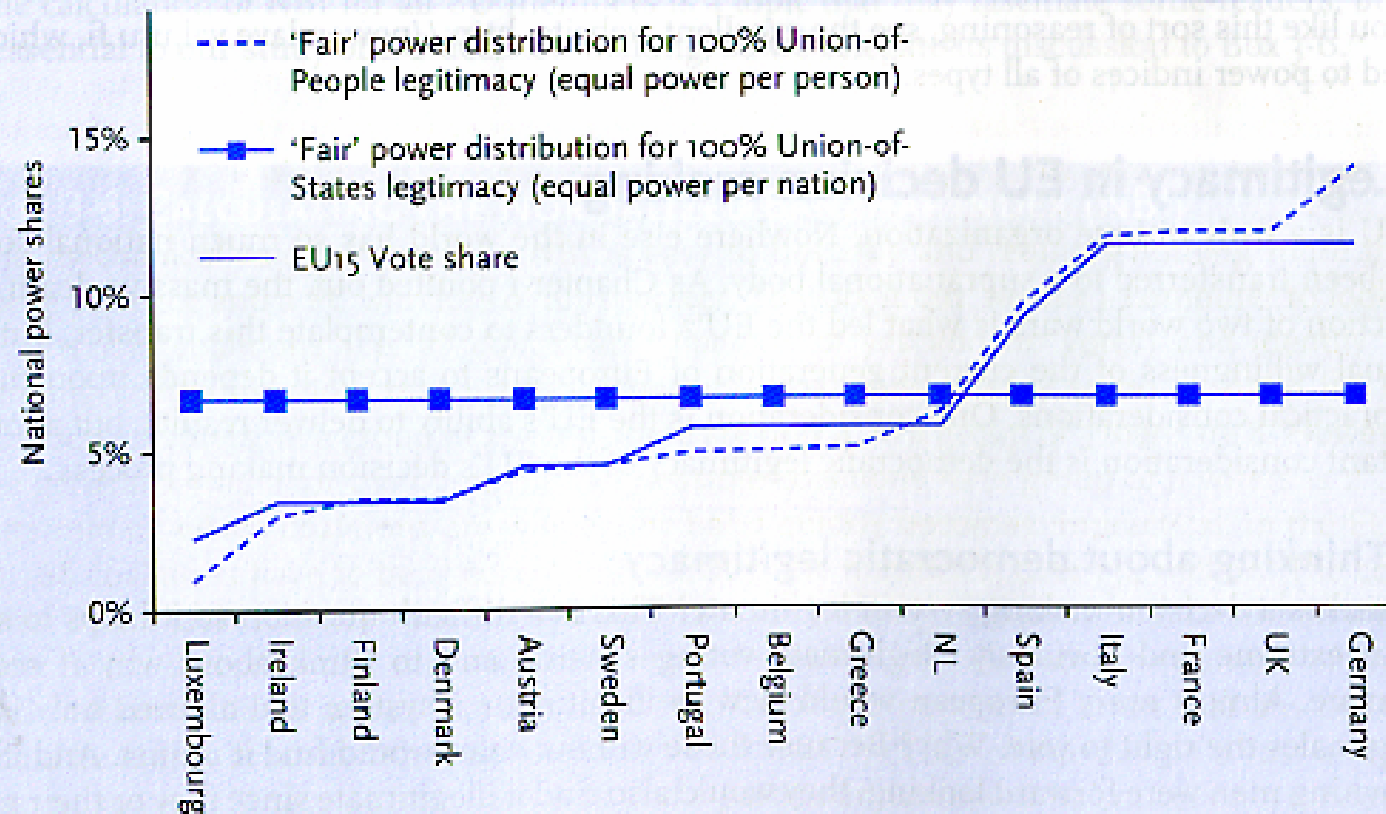
- příklad, Radu tvoří 3 země
  - A – 40% hlasů
  - B – 40% hlasů
  - C – 20% hlasů
- hlasování prostou většinou (50%)
  - ke schválení je třeba libovolných dvou států $\Rightarrow$ všechny tři země disponují stejnou silou
- hlasování kvalifikovanou většinou (75%)
  - ke schválení je třeba vždy stát A a B $\Rightarrow$ stát C nedisponuje žádnou silou

Legitimita EU rozhodovacího procesu

- **legitimní schvalovací proces je ten, který ctí principy demokracie**
- **demokratická legitimnost znamená, že váha hlasu každého člena je stejná**
- **v EU dva možné výklady demokratické legitimnosti**
  - každý občan disponuje jedním hlasem
  - každý stát disponuje jedním hlasem

EU: kompromisní legitimitnost

SOURCE: Adapted from Baldwin et al. (2001), based on calculations by Mika Widgren.